

Večernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), štev. 105

Maribor, torek 8. maja 1928

Izhaja razun nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri pošnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 DinTelefon:
Uredn. 440 Uprava 455Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasi po tarifu
Oglaševanje sprejema tudi oglasni oddetek „Jutra“ v Ljubljani, Prašernova ulica št. 4

Princ Karol izgnan iz Anglije

KMEČKE MNOŽICE V RUMUNJI OPUSTILE POHOD PROTI BUKAREŠTI. — MANIU O POLITIKI SVOJE STRANKE.

BUKAREŠT, 8. maja. Položaj po velikem kongresu narodne kmečke stranke je smatrali kot jako resen, vendar je vlada še vedno gospodar položaja in tudi ne misli odstopiti. Včeraj popoldne je bil zopet odprt telefonski promet z inozemstvom, vendar se vrše razgovori pod cenzuro. Iztotako se tudi nad listi izvršuje najstrožja cenzura. Več novinarjev, ki so razširjali tendenciozne vesti, je bilo aretiranih, med njimi tudi korespondent Ullsteinovih listov, Hazana. V Bukarešti je vladal včeraj ves dan mir. Pri spopadih med demonstranti in orožništvom se ni uporabila orožja in je bilo izvršenih samo več aretacij. Kmečke množice, ki so v treh kolonah prodirale iz Albe Julie proti Bukarešti, so zastopniki oblasti in vodja narodne kmečke stranke Maniu pregovorili, da so opustile svoj prvotni načrt in se vrnile v svoje vase. Posamezne skupine so se za povratek poslužile vlakov, ki jih je dala vlada sama na razpolago. Razine fantastične in senzacionalne vesti o krvavih spopadih med vojaštvom in kmečkimi množicami, o razoroženju vojaštva, revoluciji v Rumuniji ter uporu vojakov, so brez vsake podlage.

Vodja narodne kmečke stranke Maniu je o položaju izjavil sledeče: Program naše stranke se komaj razlikuje od vladnega programa. Edina razlika obstoja v tem, da želimo hitro in radikalno konsolidacijo notranjih razmer v državi. Silno se motijo oni, ki mislijo, da pride do gotovih izprememb. V zunanji politiki gremo po

potih sedanjega režima. Stojimo na stališču, da se mora Mala antanta za vsako ceno obdržati in prijateljstvo z našimi dosedanjimi zavezniki še bolj utrditi. Narodna kmečka stranka ne bo v slučaju, ako pride na vlado, nikdar dovolila, da bi skušal kdo izkoristiti nered v Rumuniji sebi v korist. BUKAREŠTA, 8. maja. Predsednik narodne kmečke stranke Maniu in podpredsednik Mihalaki sta prispela včeraj v Bukarešto, da izročita osebno regentskemu svetu sklepe nedeljskega velikega strankinega kongresa v Albi Juliji. V vladnih krogih izjavljajo, da je položaj sicer kritičen, vendar pa dosedaj še ni nobenega razloga za demisijo vlade.

BUKAREŠTA, 8. maja. Včeraj ob 5. pop. je izdalo notranje ministrstvo sledeči komunik: Zborovalci v Albi Juliji so se tekom včerajšnjega dne vrnili na svoje domove. Na povratku so le še manjše množice iz oddaljenih krajev. Razhod množic se je izvršil brez vsakih incidentov. Vse vesti o mrtvih in ranjenih so popolnoma izmišljene. V vsej državi vlada mir in red.

LONDON, 8. maja. Na konferenci zunanjega ministra z notranjim ministrom je bilo sklenjeno, pozvati bivšega rumunskega prestolonaslednika Karla, da zapusti Anglijo.

DUNAJ, 8. maja. V nasprotju z vestmi iz Bukarešte se doznava, da je prišlo v Rumuniji do zelo resnih dogodkov. V Jasu v Braili so kmeti zasedli vsa javna poslopja in prevzeli vso oblast. Vojaštvo je tamkajšnjem odpovedalo pokorščino.

Vloga Italije na Balkanu

NEKOLIKO REMINISCENC V TRENUTKU, KO STOJIMO PRED OBNOVO »PAKTA PRIJATELJSTVA« Z ITALIJO.

Minolo nedeljo 6. tm. je vodja stranke zemljoradnikov in nekdanji diplomatski zastopnik Srbije na Dunaju in v Londonu g. Joca Jovanović, dober poznavalec zunanjepolitičnih razmer, imel v Splitu predavanje o naših odnošjih napram Italiji. Podal je jasno sliko naših odnošjev s sosedno kraljevino iz predvojnih časov pa do danes. Podčrtal je zlasti neiskrenost italijanske trditve, da bi se Italija s Srbijanci lahko sporazumela, ako bi ne bilo Hrvatov in Slovencev.

Odkar je Italija velesila, je bila vsikdar proti samostojnosti balkanskih držav, zlasti kraljevine Srbije. »Trojni sporazum« in pakt o Albaniji in Jadranu sta bila v glavnem naperjena proti ujedinjenju našega naroda. Italija je vsikdar delala na to, da izzove spore med balkanskimi narodi. Od l. 1903 naprej dela vedno isto, kar še danes. Vedno je igrala dvoletno vlogo napram Srbiji. To se je dokazalo zlasti tudi v svetovni vojni. Ko je med vojno pokojni kralj Peter prišel v Valono, je poveljnik Valone, italijanski general Bertolotti, zahteval od njega — zaveznika, da zapusti Valono.

Po vojni je Italija izsiljevala od nas koncesijo za koncesijo. Za to so jasni dokazi rapalske, santamargerske, nettunske, brionske, florentinske in beogradske konvencije. Najstrašnejše so zadnje, ker bi po njih Italija zagospodovala nad Dalmacijo politično in gospodarsko. Dasi je

l. 1924 podpisala rimski pakt o prijateljstvu z Jugoslavijo, dela neprestano proti našim interesom, nas ponižuje, zbira naše sovražnike in jih pridobiva za politiko proti naši državi. L. 1926 je sklenila tiranski pakt, ki je naperjen proti nam. L. 1927 nas je obtožila, da pripravljamo oboroženi vpad v Albanijo, nato pa sklenila pogodbo z Madžarsko, ki je očitno naperjena proti nam. Svoje akcije nadaljuje v Bolgarski, Grčiji in Turški, Poljsko pa hoče napraviti za zaledje Madžarski.

Italija stremi za nadvlado na Jadranu, ki naj postane italijansko morje, za nadvlado na Balkanu, za nadvlado v Srednji Evropi in za nadvlado v Sredozemskem morju. Vsi ti cilji italijanske politike se tičejo v prvi vrsti nas, predvsem Dalmacije, ker se Italija še ni odrekla naše obale.

Naše zahteve pa so: Jadransko morje mora biti jugoslovensko, spoštovati se mora princip »Balkan balkanskim narodom!«, spoštovati neodvisnost Albanije in čuvati mir v Srednji Evropi. Naš končni cilj je: velika jugoslovanska država od Črnega in Egejskega do Jadranskega morja. Na teh zahtevah morajo temeljiti naši odnošaji z Italijo. Dokler Italija ne prizna teh naših zahtev, ne moremo biti z njo dobri prijatelji.

Tako Joca Jovanović, ki končno izražava dvome, da bi se Italija spustila z na-

mi v vojno, ker dobro ve, da je naša vojska na vse pripravljena in da bi po vojni z nami postala iz velesile država druge vrste.

K temu samo še nekaj pripomb: Kakor pravijo poročila, so pogajanja za obnovo »pakta prijateljstva« z Italijo zastala na mrtvi točki. To pa vsled italijanske zavlačevalne taktike, ki hoče s pritegnitvijo drugih držav v interesno sfero Italije streti odpor Jugoslavije, da bi pristala na glavne italijanske zahteve. Zastoj bo trajal do meseca julija, ko avtomatično pride na dnevni red vprašanje podaljšanja pogodbe o prijateljstvu. V poučenih

diplomatskih krogih trdijo, da italijanska vlada veče vprašanje tega pakta z rešitvijo celega kompleksa spornih vprašanj, zlasti z ratifikacijo nettunskih konvencij, glede teh stavi celo zahtevo, da mora pri ratifikaciji sodelovati tudi kmečko-demokratska koalicija, češ da bodo konvencije edino na ta način dobile polnovereljan mednarodni značaj.

Ako bo Italija uporno vztrajala na svojih megalomanskih zahtevah, je tudi dvomljivo, ali bo mogoče podaljšati »pakt prijateljstva«, ki je z ozirom na postopanje Italije napram naši državi itak najrednejši humbug.

Novi stanovanjski zakon

Od 1. maja velja novi stanovanjski zakon, ki pomeni velik korak naprej k popolni ukinitvi vsake zaščite stanovanjskih najemnikov, katera ima nastopiti 1. maja 1929.

Novi stanovanjski zakon ima važna nova določila v korist hišnih gospodarjev. Zato je potrebno, da se z njim natančneje seznanijo stanovanjski najemniki in hišni lastniki, ker za dobo enega leta ureja pravno razmerje med njimi.

Kdo je zaščiten?

Zaščiteni ostanejo načeloma še naprej vsi tisti stanovanjski najemniki, ki so bili deležni zaščite že po dosedanjih zakonih, ako njih stanovanje ni po čl. 2 novega zakona oproščeno zaščite.

Oproščena zaščite pa so:

1. vsa stanovanja, ki obsegajo več kot tri sobe;
2. stanovanja 3 sob, v katerih stanujejo obitelji z manj nego 3 družinskimi člani;
3. stanovanja z 2 sobama, v katerih stanuje manj nego 2 osebi.

Zaščiteni ostanejo torej še stanovanja z največ 3 sobami, v katerih stanujejo že po do sedaj veljavnih predpisih zaščiteni najemniki (aktivni in vpokojeni državni nameščenci, častniki itd., vdove vpokojevcv in njih rodbine, duševni delavci z manj nego 3000 Din skupnim mesečnim zaslužkom, duhovniki, vojni invalidi in njih rodbine, če so slabega ekonomskega stanja, vojne vdove in rodbine v vojni padlih oseb, če so slabega ekonomskega stanja, vsi fizični delavci z manj nego 3000 Din mesečnimi prejemki, pomočniki in nameščenci trgovskih in manjših industrijskih podjetij pod istim pogojem, nameščenci samoupravnih oblasti v mestih in nameščenci uradov za zavarovanje delavcev, če nimajo postranskih dohodkov, ako nimajo skupno nad 3500 Din mesečnih prejemkov), ako v stanovanjih z 3 sobami stanujejo rodbine z vsaj 3 člani in v stanovanjih z 2 sobama vsaj dve osebi.

Razlike med sobo in kabinetom stanovanjski zakon ne pozna.

Med sobe se ne računa kuhinja, predsoba, veža, inštalirana kopalnica in sobica za služkinjo.

Izpraznjena stanovanja.

Vsako stanovanje, ki je že sedaj izpraznjeno ali pa se še izprazni, je na prosti razpolago hišnemu lastniku, brez oziroma na to, kako veliko je in kdo je do sedaj v njem stanoval. Hišni lastnik izpraznjeno stanovanje lahko za sebe porabi, je odda komur si bodi in za kakršno si bodi najemnino, je lahko izpremeni v lokal ali pa pusti nezasedeno. Vsako dodeljevanje stanovanj je namreč po čl. 1 ukinjeno.

Izselitev najemnikov, ki izgube zaščito.

Tisti najemniki, ki so bili do sedaj zaščiteni, a so njih stanovanja oproščena zaščite z ozirom na velikost stanovanja

ali manjše število družinskih članov, se morajo izseliti, ako jim je bilo stanovanje že pred 1. majem 1928 pravomočno odpovedano in če hišni lastnik vstraja pri izselitvi.

Podaljša pa se izselitveni rok in sicer do 1. junija 1928 tistim, ki imajo nad tri sobe, ter do 1. julija 1928 tistim, ki imajo 3 oziroma 2 sobno stanovanje in manj nego 3 oziroma 2 družinska člana.

Ako takim najemnikom stanovanje pred 1. majem še ni bilo odpovedano, jim hišni lastnik lahko vsak čas prosto odpove brez navedbe utemeljenih odlovednih razlogov po načelih občnega državlanskega zakona in civilno pravdnega reda, kakor pred vojno.

Podnajemi,

ki so po občnem državlanskem zakonu nezaščitenim najemnikom dovoljeni, so po stanovanjskem zakonu zaščitenim najemnikom prepovedani. Dopuščeni je le podnajem samo ene sobe, ako s podnajemom soglašata hišni lastnik; ob enem se mora določiti, koliko podnajemnine na mesec bo plačeval najemnik lastniku. To plačilo sme znašati 20 do 30 odstotkov podnajemnine.

V slučaju spora ima razsoditi okrajno sodišče. Ako bi zaščiten najemnik oddal del stanovanja brez pristanka hišnega gospodarja v podnajem ali ako mu ne bi hotel plačevati 20—30% podnajemnine, je to odpovedni razlog ter se najemnik kaznuje z izselitvijo.

Ako se iz kakoršnega si bodi razloga izseli najemnik, ima to za posledico tudi izselitev podnajemnika, akoravno bi sam spadal med osebe, ki so zaščiteni.

(Konec jutri.)

Minister dr. Marković odpotoval v London

BEOGRAD, 8. maja. Finančni minister dr. Marković je odpotoval včeraj popoldne v London. Današnja »Politika« poroča, da je dobil sledeča pooblastila: 1. Da sporazumno z angleškimi finančniki sestavi definitivno besedilo zakona o stabilizaciji dinarja. 2. Da definitivno stilizira besedilo pogodbe o posojilu in se dogovori glede izplačila prvega obroka. 3. Da se v Parizu dogovori glede načina regulacije jugoslovanskih predvojnih dolgov v Franciji.

Smrt hrvatskega politika

ZAGREB, 8. maja. Danes ponoči je umrl tu odvetnik dr. Alojzij Horvat. Pokojnik je bil svoječasno znan hrvatski politik in je bil od leta 1906.—1918. tudi poslanec v hrvatskem saboru. Bil je eden izmed voditeljev hrvatske stranke prava. Po polomu Avstrije je lojalno izjavil, da je propadla tudi njegova politika. Razpustil je svojo stranko in se popolnoma umaknil iz političnega življenja.

Podzemne vode v Sahari

KOPANJE STUDENCEV V PUŠČAVI. — KAKO SO PRIŠLE RIBE V PODZEMNE VODE.

Kraj, kjer bi si človek najmanj upal najti ribo, je gotovo puščava. In vendar so v Sahari našli veliko število rib, živih in užitnih. Povod in način, po katerem so prišle ribe v puščavi na svetlo, je zelo zanimiv.

V Sahari so samotne, po velikanki pustinji razkropljene skupine dateljskih palm. Navidez rastejo te palme iz od solnca prežganega peska. Botaniki so ugotovili, da segajo korenine teh palm do 20 metrov globoko v peščena tla in da je na kraju teh korenin pesek precej vlažen. Korenine torej dobivajo svojo hrano iz velike oddaljenosti izpod puščavne površine. Ta ugotovitev je navedla k nadaljnjemu raziskovanju glede podzemne vode. Znanstveni interes so pri tem spremljali tudi praktični razlogi: hotelo se je ugotoviti, ali je pod puščavno zemljo dovolj vode, da bi v strašni puščavi posebne naprave vsaj karavanam oskrbele eno najpotrebnejših življenjskih sredstev — vodo. Na izbranih mestih so začeli kopati arteške studence in ko so na večjih krajih zaporedoma prikopali do globočine blizu 50 metrov, so bruhnili visoko iz vdolbin vrelci čiste vode. Eden od teh vrelcev se je dvignil kakor pravi vodomet celo blizu 10 m na visoko.

In kar je bilo najzanimivejše — iz teh vrelcev so padale ribe na pesek. Odkod so prišle? — Gotovo iz kakega podzemnega potoka ali reke, do katere so prevrtali in prekopal. Znanstveniki, ki so prisostvovali delu v puščavi, so spoznali te ribe za neko vrsto borša, to je rib, ki živijo le v tekočih sladkih vodah. Po pr-

vih nepričakovanih pojavih čistih vrelcev in rib so kopali še z večjo vneto in se je vse še večkrat ponovilo.

Znanstveni raziskovalci Sahare se spominjajo, da so se ravno take ribe že večkrat našle ne samo v vodah sahar-skih oaz, temveč tudi v globokih studen-cih in nekaterih votlinah. Veliko preglavico je pa delalo vprašanje, kako so se te ribe zaplodile v podzemnih vodah. Govorilo se je, da so ribe legle jajca v močvirje rečnih bregov in da so razne ptice, ki iščejo tam glavno svojo hrano, jajca raznesle po puščavi. Da se ptiču ribja jajca obesijo za kremplje in perje, je lahko mogoče, nihče si pa ne more raztolmačiti, kako so potem ribja jajca še v stanju kaljivosti prišla 50 do 100 metrov globoko pod puščavno površino. Šaj ni ptiča, ki bi kopal tako globoke luknje in to še celo z donešenimi ribjimi jajci v kljunu in med kremplji.

Podzemne vode Sahare so se morale torej na drug način oživetiti z ribami. Sahara gotovo ni bila vedno puščava, marveč mokrotna ravnina ali celo del kakega velikega jezera. Ko so se vode izsušile, so gotovo tudi ribe splavale z vodo skozi zemeljske razpokane ter nadaljevale svoje življenje v vodah globoko pod zemljo. Ker se je moralo to zgoditi v davni dobi, je zadeva zelo čudna vsled sledeče okolščine: V podzemnih vodah brez svetlobe so namreč po dosedanjih izkušnjah in ugotovitvah ribe slepe, ribe, ki so prišle na dan v podzemnih sahar-skih vrelcih, so pa popolnoma normalne ter imajo tudi zdrave oči.

Kdo je bil Buffalo Bil?

Mnogi od nas se bodo iz svojih mladostnih let spominjali Buffalo Bila, junaka indijskih povesti. Kot heroičnega, dobrega, zmagoslavnega in pametnega so nam predstavljali tega junaka, ki je vsikdar premagal hudobne in zahrbtne rdečkožce. Vsi so ga oboževali, a nikdo se ni pri tem zmenil, da ta junak ni samo figura v romanu, ampak resnična zgodovinska osebnost. Frederick William Cody — to je bilo njegovo pravo ime — je bil vojak, ki je v interesu severo-ameriške vlade zakrivil nebroj umorov nad nedolžnim zamorskim ljudstvom. Cody je dobil ime Buffalo Bil radi tega, ker je v enem samem letu pobil 4862 bikov. Rodil se je l. 1846 v ameriški državi Iowa. L. 1870. je postal polkovnik in vodil krvave boje proti Sioux-Indijancem, ki so pred belokožci branili svojo zemljo. S pobijanjem bikov je hotel ostrašiti Indijance, katerim je bilo meso teh živali glavna hrana. Leta 1901. je umrl kot farmar v Severni Ameriki, kjer stoji njegova hiša še danes in slovi kot historična posebnost.

Od filmske zvezde do borz-nega mešetarja

V Ameriki si ženske vedno bolj osvajajo poklice, ki so jih dosedaj izvrševali moški. Znana filmska zvezda Mis Peggy je odkrila v sebi velik talent za borzno posle in se odločila, da postane borzni mešetar. Ni še dolgo tega, ko so se ženske iz boljše družbe držale daleč od vsakega poslovnega življenja in živele samo od dohodkov svojih mož, ki so delali v potu svojega obraza, da so zaslužili denar, ki je bil potreben za razvajene ameriške žene. Šele, odkar so se ženske začele udeleževati v filmu, se je to stanje izpremenilo. Med najbolj po denarju lakomne ženske pa spada Mis Peggy, ki se ne zadovoljuje samo s tem, da služi denar z umetnostjo, temveč izvršuje s svojim plemenitjem ljudi neverjetno drzne spekulacije na borzi, ki se ji vedno posrečujejo. Sedaj je zato prišla končno do prepričanja, da se z borznimi posli sploh da zaslužiti hitreje denar kakor z umetnostjo, posebno ako je človek zaposlen kot borzni mešetar v Newyorku. Lepa igralka se je namreč obrnila na upravo borze za prošnjo, da jo nastavi na borzi za mešetarko. Izjavila je obenem, da je pripravljena za to mesto plačati 300.000 dolarjev, česar dosedaj ni zmožela noben moški.

Estetika ženskih nog

Lastnica več znamenitih francoskih modnih salonov v Parizu, se je pred kratkim izrazila, da ženske noge, kakor jih je videti dandanes po Evropi in Ameriki, niso dosti vredne in se jih ne izplača dvakrat gledati. Po mnenju te dame ima 90 odstotkov žensk grde noge. V Ameriki je odstotek lepih nog nekoliko večji. Kar se tiče posameznih kategorij, je 18 odstotkov X-nog, 9 odstotkov O-nog, 14 odstotkov nog, ki so predebele, 29 odstotkov nog, suhih kot trske in končno 20 odstotkov nog, ki sploh nimajo nobene prave oblike. Bajje je po nogah mogoče presoditi tudi značaj. Dolgonogi ljudje so sanjači, kratkonogi pa čustveni ljudje.

Klub - 27

V Parizu so ustanovili nov literarni klub, ki mu stoji na čelu pisatelj Francis de Miomandre. Udruženje se imenuje »Klub - 27« in človek bi nehoti mislil, da je bilo to ime izbrano radi tega, ker šteje klub 27 članov. A temu ni tako. Ime pomeni namreč čisto nekaj drugega, namreč, da so se njegovi člani obvezali, da ne bodo nikdar nosili hlač, ki bi bile na spodnjem robu ožje kakor 27 cm v premeru. Čemu polagajo ravno literati važnost na široke hlače, je težko uganiti, ali je vendar tako. Morda hočejo francoski literati moško modo podvreči svojemu okusu, ali pa jim je potrebna reklama.

Divjaki - filmski igralci

V Senegambiji je znano filmsko podjetje Emelka snemalo film, kakoršnega še dosedaj na platno nismo videli. V tem filmu nastopajo senegambijski Bambara-čanci, ki sami še nikdar niso videli filma, ki pa s svojim naravnim kretanjem in svojo mimiko podajajo Evropejcem dovolj življenjske glavnice imata Samba, najslavnejši lovec džungle in njega izvoljenka Fatu. In v okvirju teh dveh se odigrava drama cele zamorske vasi. Kakor pri nas, ima tudi v tem filmu bogastvo in moč svojo ulogo.

Nov poklic.

Priljubljen francoski pisatelj je prejel od neke dame, ki bi rada delala kot nekaka literarna podjetnica kupčije, pismo, v katerem ga vabi k sebi na čajanko, češ da bi ga neka inozemka rada pri tej priliki spoznala. Za posredovanje je zahtevala ljubezniva gostiteljica 50 odstotkov »honorarja«, ki ga določi avtor.

Sport

STRASSENBAHN SC—ISSK MARIBOR

Nogometna sezona je zadnje tedne tu-di v Mariboru postala nad vse živahna. Po gostovanju Ilirije in Čakovca smo imeli predvčeršnjem medmestno tekmo z Gradcem in za prihodnjo nedeljo nam pripravlja zopet lep šport naš prvak ISSK Maribor, ki je povabil na svoja tla prvovrstno graško moštvo graškega Strassenbahna. Kako in kaj je s temi igralci, ve vsakdo, ki je gledal nedeljsko tekmo, saj je bilo med graško enajstotico nič manj kot 9 članov Strassenbahna! Vsekakor bo nudila ta tekma tudi za našega prvaka dober in potreben trening tik pred finalom za prvenstvo Slovenije, ki se odigra najbrž na praznik 17. tm. v Ljubljani.

SLUŽBENE OBJAVE MOLNP.

Igralcem se izreka zahvala za požrtvo valno sodelovanje v medmestni tekmi Maribor:Gradec. Za nedeljsko tekmo Strassenbahn—ISSK Maribor se delegira g. Breznik. Za olimpijski dan, ki se bo vršil 20. t. m., se klubi obveščajo o naslednjem sporedu: predpoldan nastopijo nogometne mladine ob 9. in sicer Maribor—Rapid, Železničar—Svoboda; finale zmagovalcev ob teh tekmah. Ob 12. sta fetni tek skozi mesto. Start drž. moško učiteljske, cilj frančiškanska cerkev; distance običajne. Popoldan ob 14. rezervne tekme, sledored zgornji in ob 16. prva moštva, sledored zgornji. Igra se enkrat po 45 minut; v slučaju neodločnosti se podaljša tekma 2×5 min., ako ostane tekma vkljub temu neodločna, odloči žreb. Vsi mariborski klubi se s tem pozovejo, da dajo do sobote dne 12. t. m. pismeno izjavo, ali sodelujejo v tekmo vanju za Ilgerjev pokal. Razpis tekmo vanja se objavi jutri.

Silen razmah ameriške trgovske mornarice

Parlamentarni odbor Zedinjenih držav je dovolil kredit za zgradnjo šestih novih, velikih prekomorskih brzih parnikov po 35.000 ton. Ti parniki bodo mogli prevoziti po določenem načrtu 33 milj na uro, tako da bi prepluli pot iz Amerike v Evropo v 4 dneh. Na teh velikanskih parnikih bo prostora za nič manj kot 8.000 ljudi. Za slučaj vojne bo mogoče te kolose v kratkem času izpremeniti v ladje za hidroplane. Za gradnjo vsake ladje bo potrebno 40 milijonov dolarjev. Vlada sama bo prispevala 94.500.000 dolarjev, ki se izplačajo v 20 letih.

Tihotapstvo diamantov

Znano je, da se večina diamantov vti-hotapi iz Amerike iz Antwerpna v Belgiji. Preteklo leto je bil izvoz diamantov iz Amsterdama za 5 in pol milijona dolarjev večji nego iz Antwerpna; Kdor pa pomisli, da je v Belgiji 20.000 diamantnih delavcev več kakor v Amsterdamu, kjer jih je samo 5.000, ta bo takoj uvidel, da je nemogoče, da bi bil izvoz iz Amsterdama večji kakor iz Antwerpna. Pri tem pa se tudi ne sme pozabiti, da je Antwerpen po vojni izgubil mnoga svoja tržišča kakor n. pr. Rusijo, Balkan, Japonsko, Indijo itd.

Znanstvena ekspedicija na Mount Everest

Po veliki tragediji, ki je dohitela oba znana Angleža Irvine-a in Malorya, ki sta napravila pred štirimi leti znanstveno ekspedicijo na Mount Everest, najvišjo goro sveta, se pripravlja sedaj na Angleškem nova ekspedicija, ki bo imela s seboj tudi 6 aeroplanov in bo obstojala iz številnih članov. Akcijo bo sta subvencionirali angleška in indijska vlada. Ekspedicijo bo vodil polkovnik Delweare in odide že prve dni prihodnjega meseca iz Londona v Indijo.

V starih časih ...

V gledališču v Linzu se je okrog leta 1780 smela pričeti gledališka predstava šele tedaj, ko je zavzelo svoje mesto vse plemstvo.

ISSK Maribor — nogometni odsek.

Jutri v sredo ob pol sedmih zvečer po treningu važen sestanek vseh nogometnih moštev na igrišču. —

Rapid v Celovcu.

SD Rapid gostuje prihodnjo nedeljo a popolnim prvim moštvom v Celovcu proti tamošnji »Austriji«.

Davisov pokal.

Včeraj se je v Zagrebu nadaljevala tekma Finska—Jugoslavija v tenisu. — V double igri sta zmagala Finca sigurno 6:2, 6:2, 8:6, tako da vodi Finska 2:1 in je odvisno od današnjih single iger, kdo bo eliminiran od nadaljnjih tekmo vanj, oz. kdo bo igral v drugem kolu z Anglijo, ki je porazila Argentino.

Prvak sarajevskega podsaveza

v nogometu je po nedeljski tekmi SAŠK—Hajduk ponovno SAŠK in ne Slavija, kakor smo včeraj pomotoma javili.

Bolgarov ne bo v Amsterdam.

Radi silnih elementarnih katastrof v svoji domovini so Bolgari naknadno odpovedali svojo udeležbo na IX. olimpijadi v Amsterdamu.

Konflikt med Nemčijo in profesionalci.

Nemška nogometna zveza v Berlinu je ostro nastopila proti sklepom profesionalnih zvez v Pragi z dne 1. tm. in proglasila znano praško resolucijo kot vmešavanje v notranje nogometne zadeve Nemčije. Nemci so preklicali končno svoj sklep z dne 17. marca tl., po katerem se v gotovih primerih dovoljuje nemškimi klubom igrati z Avstriji, Čehi in Madžari, tako da se je položaj zopet poostril.

Dvojni boj radi zobobola.

Šestnajstletni Friderik Finch je v hipnem napadu besnosti radi zobobola izvršil te dni v Berlinu dvojen umor. Zaklal je namreč z nožem kar dve ženski. Na policiji je pri zasliševanju izjavil: »Sedel sem pri peči. Zob me je tako strašno bolel, da sem mislil, da moram vsak čas zblazniti. Prišel sem skakati vsled strašnih bolečin. Nenadoma sem zgrabil kuhinjski nož, zdiral ž njim iz kuhinje in mahal okrog sebe, ne da bi vedel, kaj delam. Ne vprašujte me, zakaj sem umoril obe žrtvi, ker sploh ne vem, kedaj in kako se je to zgodilo«. Nesrečnega dečka so oddali v bolnico na opazovanje.

Migljaj.

Okrožnega mandarina Čanga — tako pripoveduje kitajska zgodovina — so na njegov rojstni dan posetili njegovi uradniki. Ker so zvedeli, da je bil rojen pod ozvezdjem miši, so mu prinesli v dar zlato miš. Mandarin se je za bogat dar iskreno zahvalil in potem prijazno pristavil: »Dragi prijatelji, zapomnite si, da bo rojstni dan moje soproge že prihodnji teden. Ona pa je rojena pod ozvezdjem vola.«

Koliko potresov je letno?

Neki španski raziskovalec je v nekem razgovoru z novinarji izjavil, da zaznamujejo potresne opazovalnice na leto do 10.000 potresov. Odkar obstoje potresne opazovalnice, je bilo zaznamovanih skupno že nad 200.000 potresov. Pri teh številkah pa je treba upoštevati, da vsebujejo zaznamovanja vseh postaj, to se pravi, vsak potres v njegovih različnih oblikah.

Država stoletnikov.

Po najnovejši statistiki šteje sovjetska Rusija 146.964.366 ljudi, med njimi 71.010.659 moških in 75.953.707 žensk. Sto let starosti je prekoračilo skupno 29.498 oseb, med njimi 12.340 moških in 17.158 žensk. Rusija je torej prava domovina stoletnikov.

Prispevajte za spomenik Kralju Petru v Mariboru

Viktor Méric:

Pomlajeni

In tako dalje in tako dalje.

Druge rubrike so bile podobno postavljene po naslovih: Tatvine in vlomi, požari, umori, nezgode, ljubosumnostne drame ... Politika je bila v posebnem stolpcu, vsebovala je pa poročila o sejah zbornice in senata s kratkimi komentarji. Vsi listi so namreč dobivali navodila od vlade in podpirali so vsako vladu, pa naj je bila kakoršnakoli. Lahko bi navedel še rubrike, posvečene gospodarstvu, znanosti, umetnosti, sportu in gledališču. Pri zadnjem je igral oglas najvažnejšo ulogo.

Posebno važno je bilo »Razno«. Bila je namreč cvetoča doba atentatov, umorov, tatvin in pretefov. Množica je ječala pod pestmi malega števila srečnih izvoljencev, večkrat je pa poskušala tudi z upori. Kdor se zanima za zgodovino dvajsetega stoletja, naj pogleda dela zgodovinskih strokovnjakov. Videl bo, da je družba, v kateri sem preživel mladost, rabila ogromno število jetnišnic in trdnjav.

O časopisu lahko v splošnem rečem, da je bil ogromen čebelnjak ali velika trgovska tvrdka. Za ustanovitev lista so bila potrebna ogromna denarna sredstva.

Trgovci, industrijalci in bankirji so prispevali ogromna sredstva ter tvorili upravni svet, to tajno in nevarno bistvo časopisja, čigar sklepi so se tajno sprejemali in izvajali.

Govorilo se je pa vendarle v splošnem o svobodi tiska in državljan tretje francoske republike so neprestano izjavljali svojo pripravljenost odpora proti vsaki cenzuri.

Pod takimi okolnostmi je lahko razumeti, kako vzvišenemu hvaležnemu in prijetnemu poklicu sem služil. Sodobniki l. 1935. so pa dejali, da je treba živeti, kakor se pač da.

Posebno poročilo, ki mi je bilo poverjeno vsled potrebe in dobrohotnosti glavnega urednika, mi je bilo jako dobrodošlo, da se vsaj za kratek čas zboljša moje nad vse skromno premoženjsko stanje. Posebna poročila so bila namreč dobro plačana in vsak jih je rad sprejel.

Poverila so se pa le onim, ki so znali iti vsaki stvari do dna ali ki so znali — kakor se je med nami dejalo — kaj izvoljuniti. V tem oziru sem imel v novinarskih krogih gotov sloves in tako sem bil tudi za to zamotano zadevo spoznan za pravega moža.

Z lahkoto sem se preril skozi vrste stražnikov, ki so zadrževali bolešno radovednost množice. Prišel sem v veliko bančno dvorano, v kateri so od policistov obdani sodniki stali bančnemu ravnatelju in nekaterim višjem bančnim uradnikom nasproti. Zvest svoji stari in preizkušeni metodi, da je najboljši poslušati ob strani, sem se umaknil v kot. Človek dozna, če opazuje in posluša. V nesrečo pa razgovori zbranih gospodov niso nudili ničesar novega.

Zadaj v skoraj praznem prostoru sem videl veliko blagajno, na njenih vratih pa odprtino v obliki slabo risanega kroga, veliko pa tako, da bi se otrok lahko izmuznil skozi. Ob vstopu v poslopje sem opazil z naglim pogledom podobno a precej večjo odprtino v glavnih vratih. S kakšnimi sredstvi so skrivnostni vlomilci premagali najodpornejšo kovino? Običajna in često celo klasična hipoteza o prežiganju in vrtanju s plamenom kisika tu ni bila na mestu. Spomnil sem se na učeno tolmačenje in modre sklepe gospoda profesorja kemije Henrieta, ravnatelja mestnega poskušnega laboratorija o sili nekkih neznanih žarkov. O tem razlaganju sem pisal tudi v svojem listu in če so se tukaj uporabljali res nepoznani žarki največje rušilne in uničevalne sile, potem nimamo opravka z navadnimi zločinci, temveč z najboljšimi tehnikami, ki so tudi najboljši opremljeni in organizirani.

Od načelnika kriminalne policije sem skušal dobiti nekaj zaupljivih podatkov. Navadno me je sprejemal z uslužnostjo in dobrodušnostjo ter mi je bil za razna vprašanja rad na razpolago. Danes je pa imel njegov obraz smrtno resne poteze, svoje zvedave in boječe oči je neprestano sukal na desno in levo ter venomer ponavljal:

»Grom in strela, grom in strela! Lepa stvar!«

»Niste ničesar našli?«

Odgovoril je s trudno gesto:

»Kaj pa naj najdemo? ... Nič ... nič ... Luknjo ... Bedak od čuvaja je pa spal ... to je vse ... Grom in strela, grom in strela! Lepa stvar!«

Obrnil sem se do bančnega sluga. Načelnik kriminalne policije je povedal resnico. »Bedak« se na ničesar ni mogel spomniti in tudi ni znal povedati, na kak način je zaspal. Brezuspješno sem ga izpraševal.

Naenkrat me je nekdo potrkal po rami. Obrnil sem se ter zagledal smehljajoče oči malega Milotta od »Zarje«.

»Škoda za trud« — je dejal. »Ničesar novega ne boš zvedel. Ljudje, ki so to stvar izvedli, so kratko rečeno bajeslovni. Vse nas lahko vtakne v žep«.

Malo nezaupljivo sem ga pogledal.

»Ali res nisi ničesar zvedel?«

»Ravno toliko, kakor ti ... Naj ti povem svoje mnenje? Tu izgubljam svoj pičli čas, ko bi lahko nekje pili čašo piva. Tam bi se lahko mirno in pametno pogovorila, kako bi se dala obdelati ta neprebavljiva zadeva.«

Sledil sem mu. Gneča zunaj je bila že manjša. Približeval se je večer in sicer ne ravno nežen večer. Duhtenju cvetlic so se vmešavali plesnivi duhovi mesta. Pariz je počel dremati.

Komaj sva prestopila prag, a sva še vedno slišala za seboj jezen in razočaran glas načelnika kriminalne policije:

»Lepa stvar. Grom in strela! Lepa stvar!«

Še med množico radovednežev sem slišal klic:

»Robert!«

»Ti, ti si tukaj?«

Pristopila je Juljeta, zardela, smehljajoča, položila mi je na ramo roko ter potegnila na stran s kratkim »Oprostite!« do mojega spremljevalca. Tako naglo se je pred menoj rila skozi gnečo, da sem se moral čuditi. V kratkih sekundah sva bila že precej daleč od radovednežev. Veselo in zadovoljno se je smehljala.

»Kako si vendar prišla sem?«

»To je enostavno, moj dragi. Dogovorila sva se, da te kličem.«

»Res je, čakal sem na to.«

»Bila sem prepričana, da čakaš. Zakasnila sem se ter sem mislila, da je najboljši iti mimo uredništva. Tam mi bodo najlažje povedali, kam si se obrnil.«

»Ali so ti povedali?«

»Da, da, eden od prav smešnih možakov ... Manjše in debele postave. Kdo je pa to?«

»Farigoulis.«

»Da, da, tako se je tudi predstavil. Smešno ime ima. Povedal mi je, da obdeluje zadevo Novozemske banke. Seveda sem se takoj napotila tja. Bala sem se, da te v množici ne najdem. Tvoj Fagri ... ali Faroulis ... tisti debeluh namreč ... pesnik ali kar je že, me je hotel spremljati.«

»No — in?«

»Najprej me ni hotel pustiti proč, češ da te itak ne morem najti, potem mi je vsiljeval svoje spremstvo in končno mi je celo predlagal, naj grem z njim nekam zvečer, ko s teboj ne morem iti.«

Smejal sem se.

Dalje prihodnjč.

MALI OGLASI

Gonilne, šivalne in vezalne jermene iz la usnja nudi Ivan Kravos, Aleksandrova 13. 864

Vsakovrstne zelenjadne in cvetlične sadike imajo vedno na zalogi vrtnarstvo Ivan Jemec, Maribor, Razlagova ul. 11. 975

Stanovanje 2—3 sobno iščem. Plačam eventualno najemino za 6 mesecev v naprej. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Mirna stranka«. U.—

Stanovanje dveh sob s pritlikinami išče stranka brez otrok. — Naslov v upravi lista.

Spominjajte se CMD!

PAVEL MEDOG
čisti kemično
in barva vsakovrstne obleke, tkanine in žalne obleke v 24. urah najlepše in najcenejše.
532
MARIBOR
Gosposka ulica 33
Razlagova ulica 22

Uslužbenški davek

s komentarjem fin. svetnika J. Mosetizh-a se dobi v knjigarni

Tiskovne zadruga
Maribor, Aleksandrova c. 13

! Cena izvoda je 18 Din

Najboljše su'no za plašče

in spomladanske obleke, volneni rips, kasha in druge novosti za ženske obleke, perilo, ovratnike, samoveznice, nogavice i. t. d. kupite najceneje ori tvrdki

I. N. ŠOSTARIČ. Mar bor.
Aleksandrova cesta šte. 13

Zahvala.

Za mnoge izraze sožalja, katerih smo bili deležni ob priliki smrti svojega dragega soproga, oz. očeta, izrekamo najtoplejšo zahvalo.

Posebno smo zahvalni vsem g. stanovskim kolegom in zastopnikom oblasti, vsem darovalcem vencev in cvetja, vsem cenj. govornikom, pevcem in vsem društvom, ki so se udeležili njegove zadnje poti. Iskreno se tudi zahvaljujemo g. Dr. Janku Pihlarju za njegovo požrtvovalno in skrbno nego, s katero je blagopokojniku lajšal trpljenje zadnjih dni.

Hvala tudi vsem ostalim, ki so mu še na zadnji poti izkazali čast.

Rodbina dr. Pipuš-eva

IZŠEL JE ALBUM SLOVENSkih KNJIŽEVNIKOV

Knjiga, ki je razkošno opremljena stane do 5. maja broširana 130 Din, vezana 160 Din, poštnina 10 Din več. Naroča se v

knjigarni Tiskovne zadruga, Maribor
Aleksandrova cesta šte. 13